

СЕКЦІЯ 2

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 330.366

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-3-2>**Філяк М.С.***кандидат економічних наук, докторант
Львівського університету бізнесу і права***Завадовська Ю.Ю.***здобувач
Львівського університету бізнесу і права***Filiak Maksym***Candidate of Economic Sciences, Doctoral Student
Lviv University of Business and Law***Zavadovska Yuliia***здобувач
Lviv University of Business and Law*

ОКРЕМІ БІХЕВІОРАЛЬНІ ІНДЕКСИ У РАМКАХ ПРОГРАМНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

SEPARATE BEHAVIORAL INDICES WITHIN THE PROGRAM-ORIENTED APPROACH

АНОТАЦІЯ

Війна в Україні загострила окремі поведінкові реакції вибраних для дослідження соціальних груп. Місто як складний соціо-економічний механізм має можливість прослідкувати прояви нетипових реакцій даних груп та на основі цих проявів визначити індикатори довгострокового та превентивного впливу. Автори стверджують, що таких індикаторів зараз бракує у системах довгострокового планування великих міст, особливо для планування та управління під час війни як високоризикового, динамічного контексту. Наведено приклади проявів двох характерних індикаторів, які стосуються окремих соціальних груп, що піддані впливу посиленого ментального навантаження, спричиненого таким явищем як війна. Методика дослідження – емпірична, а також на основі фокус-групових обговорень та документоаналізу. Розглянуто 3 типи каркасів індексів, а саме: контекст планування роботи під час війни, індекс охоплення членів суспільства із неповним функціоналом, а також механізм довгострокового прогнозування у відповідь на зміну зовнішніх чинників.

Ключові слова: прогнозування, мегаполіс, біхевіоральне планування, індекс, купівельна спроможність.

ANNOTATION

The war in Ukraine exacerbated certain behavioral reactions of the social groups selected for the study. The city, as a complex socio-economic mechanism, has the opportunity to monitor the manifestations of atypical reactions of these groups and, based on these manifestations, to determine indicators of long-term and preventive impact. The authors argue that such indicators are currently lacking in long-term planning systems of large cities, especially for wartime planning and management as a high-risk, dynamic context. Examples of the manifestations of two characteristic indicators are given, which relate to certain social groups exposed to the influence of increased mental stress caused by such a phenomenon as war. The research methodology is empirical, as well as based on focus group discussions and document analysis. 3 types of index frameworks are considered, namely: the context of wartime work planning, the index of coverage of members of

society with incomplete functionality, as well as the mechanism of long-term forecasting in response to changes in external factors. According to the authors, the need for careful planning in situations of high uncertainty makes the risk factor and especially its impact component among the priorities for analysis and decision-making. That is, if the risk is high and the consequences are dire, you should engage in the potentially risk-generating direction first. During the war, you will have several such directions, from which you can select those that, in case of implementation, carry the largest risk impact and the moderate, "background" risk impact. With regards to the members of society with incomplete functionality, it is good to display regulatory signs such as "red flags" or "blind spots" which will allow to either focus their attention on something important, or limit their view so that they are not distracted, so there is a chance to prevent further destruction. With regards to the priorities of the economic behavior of households that formed based on the undistributed income available to them and on new/existing regulatory norms or other "windows of opportunity" in the market, this significant factor for the development of the city shall be analyzed preventively because some household purchases can significantly affect the ecosystem of the city and ultimately its economy.

Key words: forecasting, metropolis, behavioral planning, index, purchasing power.

Постановка проблеми. Під час війни у суспільстві великих міст загострилися крайні прояви окремих явищ, попередження яких шляхом моніторингу довгострокових індикаторів дозволить у майбутньому зробити розвитку соціо-економічного механізму мегаполісів більш збалансованим. До цих явищ належить зміна парадигми планування соціально-економічного розвитку, загострення проявів неповного функціоналу на особистому рівні та соціальні перекося купівельної спроможності. Саме війна вказує на необхідність доповнення традиційних

методів стратегічного планування з урахуванням довгострокових сценаріїв та сценарного поведінкового конструювання окремих соціальних груп, особливо у мегаполісах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженнями біхевіоральних факторів мешканців великих та малих міст займаються за кордоном, зокрема, Pieter van de Glind [1], J. Fisher [2], S.N. Geetha та K. Vimala [3], а також такі дослідники як, наприклад, Nicholas Apergis та Christos Bouras [6] та Joel Peress. [8]. Однак часто ці дослідження охоплюють декілька факторів окремо, без їх взаємного зв'язку, кореляції, або ж розглядається один окремих фактор у його впливі на соціо-економічну ситуацію або ж на макроекономічні показники. Досліджень, які змогли би подивитися на прийняття інвестиційного рішення щодо міста очима мешканця-інвестора, та організувати фактори прийняття ключових рішень у індекси, поки що недостатньо.

Мета статті полягає у визначенні та описі окремих індикаторів довгострокового та превентивного впливу у структурі програмно-орієнтованого підходу, крайні прояви яких заговорилися останніми роками, а особливо під час війни у 2022 р.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розпочнемо із розгляду планування та управління під час війни як високоризикового, динамічного контексту, а надалі наведемо приклади проявів двох характерних індикаторів, які стосуються окремих соціальних груп, що піддані впливу посиленого ментального навантаження, спричиненого таким явищем як війна.

Планування розвитку міста під час війни. Більшості менеджерів знайома фраза у тому, що вирішувати питання у міру їх виникнення. Ми підтримуємо такий підхід у нормальних ситуаціях, коли навала рутини швидше відволікає, ніж спрямовує на конструктив. Пріоритети виставлені та гіпотетичні ситуації ми, як правило, не розглядаємо. Поточні питання, що виникають в процесі розвитку ситуації, вирішуються кілька днів, тому що у нормальному циклі проекту передбачити величезну кількість другорядних питань нереально і просто надто затратно у сенсі ресурсів у т.ч. грошей. Однак, у ситуації війни, де, здавалося б, горизонт планування використовується спочатку дуже короткий (декілька годин), а потім, при покращенні розуміння ситуації та її сприятливому загальному розвитку, цей горизонт розширюється до 1–2 місяців, для роботи керівника жодним чином не підійде підхід про вирішення проблем у міру їх виникнення. Причина у тому, що

ступінь ризику, асоційованого з виникненням «проблеми», значно більший, ніж у мирному, циклічному житті. До речі, подібний досвід зміни парадигми планування розвитку міст, що в кінцевому результаті призвів до бурхливого розвитку мегаполісів після виснажливих воєн, пройшли США у середині XIX сторіччя [5]. Отже, зловивши себе на серйозних помилках через недодумування і вирішення «авральних» проблем в останній момент під час війни, ми рекомендуємо на 1 рівень ретельніше планувати майбутнє під час війни. Потрібно використовувати будь-що – матриці ризиків, багатофакторне чи сценарне планування, або також інтуїцію – але обов'язково потрібно планувати ретельно і вирішити саме ці несподівані проблеми. Деякі з них можуть призвести до руйнування або деформації всього життя або життєздатності організації. Звичайно, під час війни потрібно мислити сценаріями, а не планами у класичному розумінні, але сценаріїв недостатньо, і до кожного мають бути розроблені детальні, але стислі плани, які необхідно реалізовувати. Їх реалізація спрямована на покращення ситуації, але часто – на запобігання її погіршенню¹. І в загальному тумані війни необхідно мати чіткі короткі плани щодо кожного з не повністю означених сценаріїв. Інакше, образно кажучи, у русі вперед просто натрапити на несподівану «скелю». Цього ніяк не можна допустити, бо кожна така перешкода може дорівнювати життю або його протилежності. Отже, дуже ретельно плануйте і водночас майте заготовку чітких практичних кроків. Ймовірно, таке просування короткими кроками або мікро-ривками подібно до того, як ви відкриваєте все нові землі в якійсь «цивілізаційній» комп'ютерній грі, наприклад Heroes of Might and Magic або подібне. Єдине, все ж таки у вас у процесі відкриття «туману» в реальному житті є трохи більше розуміння про те, на що ви натрапите в результаті².

Таким чином, необхідність дуже ретельного планування в ситуаціях певної невизначеності виводить фактор ризику і особливо його імпакт-складову в число пріоритетів для аналізу і прийняття рішень. Тобто, якщо ризик високий і наслідки жахливі, ви повинні зайнятися потенційно ризик-генеруючим напрямом насамперед. Під час війни у вас буде кілька таких напрямків, з яких ви зможете виділити ті, що у разі реалізації несуть «жахливий жах» (високий рівень впливу ризику) і ті, що несуть просто «жах» (звичайний, фоновий рівень впливу ризику). Тобто деяким чином стоять на другому плані, хоча під час війни ви не можете відставляти їх «у довгу скриньку» – а розуміти, що

¹ Цей метод далекий від оптимальності в звичайних умовах, тому що ви витрачаєте забагато ресурсів на планування, а в результаті не досягаєте нових висот, а часто кращому випадку утримуєте старі позиції.

² Насправді лише частина любителів подібних «квестів» захоче в реальному житті жертвувати своїми нервами заради цього «захоплюючого» відкриття нових горизонтів. Якби не приклад переживання реальної війни, то автор ніколи не хотів би навіть писати про практичні методи такого планування, бо це ресурсно-витратна та часто неприємна технологія.

потрібно пріоритетно розібратися з «жахливим жахом», а зі «звичайним жахом» - теж майже паралельно, але все ж таки трохи згодом. При цьому під час війни ви не можете займатися лише вирішенням "жахливих" питань, інакше психіка швидко перестане працювати. Така практика вже зустрічалася у минулому, зокрема, це вказано у аналізі ролі 2-ї світової війни у розвитку міст [4]. Для відпочинку та розваги корисно зайнятися регулюванням звичайних «довоєнних» процесів, а також, при можливості, тим, що вам просто робити до душі. Отже, психіка має значення у високоризикових контекстах. Приготуйтеся до того, що під час війни ви будете помилятися і робити ці помилки або «на порожньому місці» (через перевтому), або «з-нізвідки», тобто у ситуації, коли ви з гіркою розумієте, що зовнішнє середовище вас майстерно обдурило, різко змінивши правила гри. Приготуйтеся також до почуття постійної виснаженості, яке нагадує занадто тривале ралі або регату в поганій погоді серед небезпечних фйордів, де постійно потрібні кризові рішення та мислення на 2-3 кроки вперед, як би не напоротися на риф. Не слід перепрацьовувати, тому що "риффи" під час війни не закінчуються і потрібно навчитися відпочивати між ними. Не варто звинувачувати себе через майстерний зовнішній обман або власні нерозумні помилки, але варто по можливості зробити з цих ситуацій висновки. Разом з цим, марність цього досвіду в тому, що кризова ситуація щоразу дещо відрізняється від попередньої і ваш пережитий кризовий досвід вам, швидше за все, не стане в нагоді. Він просто потрібний вам, щоб менеджер «закрив позицію» у переліку кризових ситуацій, але тут одним рішенням неможливо закрити цілу низку небезпечних ситуацій, т.к. їх багато, і вони різні. Разом з цим, такі ситуації приходять як приплив або нова хвиля, «пакетом» і не відразу, а одна за одною. Все це постійно виснажує ресурси нервової системи менеджера, який вам необхідно навчитися швидко і головне, максимально повноцінно відновлюватися в проміжках відпочинку.

Члени суспільства із неповним функціоналом (НФ) в процесі інтеграції у економіку міста. Чи потрібен менеджеру в системі ПОП досвід роботи із членами суспільства із неповним функціоналом (НФ) та як це врахувати у плануванні розвитку міста? Таких людей стало трохи більше у нашому суспільстві через війну, адже їхня психіка не цілком спроможна витримувати підвищене навантаження і деякі операційні модулі у них просто вимикаються або ж працюють «у фоновому режимі». Ось підліток у навушниках, що байдуже переходить вулицю перед капотом проїжджаючої машини і навіть не усвідомлює, що створює аварійну ситуацію. Ось пенсіонер, який кидається під колеса та змагається з авто у тому, хто буде швидшим – водій у реакції гальмування, чи сам пенсіонер у азарті перебігання дороги, ціна якому – життя.

Ось учень старших класів, який раз за разом сміливо вступає у свіжу фарбу після ремонту підлоги, не читаючи великі попереджувальні написи. Ось водій, який «підрізає» вас на своєму вже пом'ятому з тої ж сторони авто – життя його нічому не навчило. Ось інший водій, який, ризикуючи своїм та чужим життям, обганяє на «малолитражці» вантажний автомобіль на зустрічній смузі під гору вночі, незважаючи на небезпеку зіткнення на високій швидкості. Ось ремонтник, який раз за разом фарбує стіни та забруднює свіжою фарбою іншу, готову поверхню, не бажаючи якось змінитися та не псувати готову роботу інших. Ось численні «герої парковки», які блокують виїзд іншим авто і не роблять висновків наступного разу. Ось ті, хто випорожнюються у чужих під'їздах і навіть не замислюються над нанесеною іншим людям шкодою. Таких прикладів – безліч. Це не пояснює тимчасовим запамороченням голови у носія такої поведінки. Скоріше, це напрацьована біхевіоральна модель, що стала також наслідком неповності завантаженої операційної системи у мозку цієї особи. Таких людей не менше у нашому суспільстві, і їхній кількісний потенціал поповнюється як з молодого (зростаючого), так і зі старшого (старіючого) покоління. Ймовірно, певний життєвий світогляд, помножений на слабкість нейронних зв'язків у корі головного мозку (як у підлітковому віці, так і у старості) продукує такий недолік «операційної системи» індивіда та відповідно, результату у описаній вище поведінці.

Ми б не писали про членів суспільства із неповним функціоналом, якби ми їх не бачили. Однак, їх часто помітно – і треба сказати, що зараз, під час війни, дещо більше серед молоді та середнього покоління, аніж серед старших осіб. Можливо, причиною є стрес та психічні розлади, пов'язані з війною, що відбулося саме на продуктивній групі населення, а також поставило декого із молодшої групи молоді у стан, близький до аутизму. Проблема в тому, що ця поведінка є ризикованою та в цілому такою, що генерує деструктив, і отже, небезпечною для більшості суспільства міста, яку ми вважаємо адекватною. Вона заважає нормально жити адекватній більшості. Вона є, безсумнівно, фактором, який виявляється у місті (і часто більш помітна саме у мегаполісах), і тому цю групу та її життя треба враховувати тим, хто планує розвиток міста на роки уперед.

Для членів суспільства із неповним функціоналом добре виставляти регульовальні знаки типу «червоних прапорців» або «шор». Вони все одно робитимуть так, як звикли, і цим створюватимуть деструкцію (свідомо або за інерцією), але «прапорці» чи «шори» дозволять або сфокусувати їх увагу на чомусь важливому для вас, або обмежити їх погляд так, щоб вони не відволікалися, тож є ймовірність запобігти деструкції. Найкращий дієвий ілюстративний приклад – це бетонний блок у смужечку, який

реально розділяє смуги шосе значно краще, аніж намальована на асфальті подвійна суцільна смуга. Бо через смугу хтось ризикне розвернутися на власному авто, а через блок – навряд чи. Отже, для членів суспільства із неповним функціоналом потрібні заборонні та вказівні обмежувальні системи. Вони повинні бути присутні у місті там, де кількість нещасних випадків, аварій - несподівано на незрозуміло висока. При цьому зауважте, що якщо місто вважатиме геть усіх жителів такими, що мають потенційно неповний функціонал, та відповідно, «перегинатиме палицю» із вказівними та обмежувальними системами, то адекватні мешканці будуть шукати зміни місця проживання через відчуття утискання їхніх свобод.

Куди «зникають» члени суспільства із неповним функціоналом потім, і чому ж нас досі не захлиснула хвиля таких людей? Як ми вказували, є дві характерні групи, і 1 проміжна. Отже, дві характерні групи постачають готових, «патентованих» членів суспільства із неповним функціоналом у наше суспільство – 1) це молодь у віці, який слідує прямо за підлітковим (рання молодість), і 2) представники та представниці верстви пенсіонерів (часто за віком). Перші виростають та гасять у собі прояви НФ, чомусь навчаються. Однак на роботі працедавець потім може отримати прихованого, «рафінованого, підфарбованого» члена суспільства із неповним функціоналом, якого навряд чи перевчиш, але який хоча б не спричиняє дорожні аварії. Другі, як це не сумно, вмирають. На ці місця приходять «поповнення» членів суспільства із неповним функціоналом: з числа дітей та з числа особливо ментально слабких представників продуктивного покоління.

Є ще одна проміжна група членів суспільства із неповним функціоналом, про яку ми згадували. Це «особливо хитрі» представники. Вони керуються принципом «роби зараз, а потім думай» та мають спрощену систему аналізу вхідних факторів, причин та наслідків, прояви якої є численними. Їхня група теж чомусь є сталою. Вона не може розростися через складність інформаційного суспільства, але меншою вона теж не стає – ймовірно, через те, що деякі ментально нестійкі люди отримують зміни у мозку під впливом стресу, як наслідок поганої освіти або на фоні високого рівня інформаційного навантаження, з яким вони не можуть впоратися. Інша версія у тому, що така поведінка є дуже специфічним, своєрідним, маргінальним адаптивним, спрощувальним механізмом до виживання таких осіб у сучасному суспільстві. У групі «особливо хитрих» членів суспільства із неповним функціоналом їхні моделі поведінки відомі та добре вивчені. Система обмежень і скоріше, випередження їх дій буде ефективним запобіжником аварійних ситуацій та деструкції. На наш суб'єктивний погляд, більш небезпечними є представники першої та третьої групи, оскільки у них або недорозвинені, або

нефункціональні (через знос) базові системи сприйняття.

Недосвідчені водії та довгострокова економіка міста. У 2020–2022 рр. ми побачили покоління молодих водіїв, яким на даному етапі стали доступні порівняно якісні та недорогі автомобілі, які їхні домогосподарства змогли ввезти із-за кордону за пільговим тарифом розмитнення. Один законодавчий акт створив цілу характерну соціальну групу. Фактично у нас наявності група недосвідчених осіб, які отримали у користування автомобілі, на які більшість з них не заробили. Така сама група вже існувала в українському суспільстві на початку 2000-х, коли українські трудові мігранти (наприклад, перебуваючи в Італії) купували своїм дітям авто. Ця ситуація пояснюється тим, що у той період існував вигідний розрив між доходами за кордоном та витратами в Україні. А зараз – пояснюється тим, що стали доступними недорогі авто переважно із країн Заходу через лібералізацію українського законодавства про імпорт, і це призвело до вже згаданого нами вигідного розриву між доходами та витратами. Головне у тому, що для певної групи товарів, які передбачають соціальну відповідальність їх користувачів, створилися гарні передумови для їх придбання. Що стається, коли недосвідчені користувачі отримують товар, користування яким вимагає відповідальності перед рештою суспільства? В результаті активності попереднього покоління водіїв, які були «дітьми мігрантів», суттєво зріс рівень ДТП та необачного поведіння на дорогах, через те що багато водіїв без досвіду отримали у розпорядження автомобілі. В цьому випадку їх ситуація була більш загрозливою для міста, бо вік користувачів був вкрай молодим, а авто було уособленням моди – потужні легкі іномарки, часто не нові та з проблемними двигунами. До цього можна додати низьку фінансову здатність молодих власників обслуговувати ці автомобілі. У теперішньому випадку (2020–2022 рр.) ми спостерігаємо більш масове явище купівлі авто бюджетного та середнього класу із США, майже завжди після аварії, або з ЄС, де ці авто зареєструються великим пробігом та відповідно, зносом. У першому випадку молоді водії перетворювалися на "мавпу з гранатою" на дорозі, а в другому – молоді та малодосвідчені водії створюють численні затримки у русі містом через низький досвід та обмежене знання правил дорожнього руху, зокрема специфіки дорожніх знаків у місті та особливостей паркування у щільній міській забудові.

Чому місту необхідно звертати на це увагу? Тому що ці водії спричинили ріст аварійних ситуацій на дорогах як на початку 2000-х, так і зараз, та погіршили логістику міської громади. Це сталося, бо в економіці склалися обставини, коли вони отримали доступ до автомобіля без належного досвіду та фінансової підготовки. Прогнозування подібного розвитку подій мож-

ливе, якщо місто зіставить нові пріоритети у купівельних рішеннях домогосподарств, які виникли через підвищення рівня доходів внаслідок, наприклад, зміни законодавства або виникнення вигідних порівняно масових ринкових можливостей. Саме тому міські плани розвитку інфраструктури не повинні обмежуватися лише стандартними індикаторами соціально-економічного розвитку, але також мають брати до уваги і макроекономічні показники з реального життя. Додаткові заходи з просвіти недосвідчених водіїв, а також спеціальні позначки щодо паркування та пріоритету руху могли би виправити ситуацію, нівелювати негативний вплив малого досвіду водія на логістичні потоки мегаполісу. Це підтвердять, навіть непрямо, дані офіційної статистики. Зокрема, зростання мінімальних та середніх зарплат на фоні падіння ціни на вживане авто після аварії вже створить питання щодо впливу цих транспортних засобів на місто. Статистика аварій теж говорить про зростання кількості небезпечних ситуацій, на які міста реагують збільшенням кількості дорожніх знаків та переплануванням шляхових розв'язок. У оцінці впливу нових економічних можливостей населення треба задавати питання: Що зараз можуть дозволити собі домогосподарства з огляду на нові тенденції та зміни в економіці? Які відкладені купівлі вони можуть реалізувати зараз, або які навпаки, вони хотіли б реалізувати, але економіка позбавила їх цієї можливості? Що вони зараз не куплять і як це впливатиме на місто? Що вони куплять нещодавно купили і який вплив це матиме?

Наостанок, залишається сподіватися, що подібне удосконалення методів управління розвитком міст та довгострокового соціального прогнозування дозволить українським містам розвиватися на новому рівні та кращими темпами, про що свідчить досвід, зокрема, міст Іспанії [7] у період перед громадянської війни 1930-х рр.

Висновки з проведеного дослідження. На підставі аналізу моделей управлінської поведінки у високоризикових динамічних контекстах можна побудувати матрицю прийняття рішень на основі сценарного планування в динамічному та агресивному середовищі, де враховується як невизначеність певних ділянок сценарію, так і складові ризику, що несе розвиток сценарію.

Виявлено, що у суспільстві завжди існує прошарок осіб із неповним функціоналом, які частково оновлюються за рахунок розвитку іс-

нуючих членів та кооптації нових. Для ефективного запобігання негативного впливу цих осіб на економіку та соціум міста рекомендується вказівна та обмежувальна система, що дозволить або сфокусувати їх увагу на чомусь важливому для вас, або обмежити їх погляд так, щоб вони не відволікалися, тож є ймовірність запобігти деструкції. Загалом звернення уваги на цю групу дозволяє розробити довгостроковий індекс прогнозування та превентивного моніторингу.

Пріоритети економічної поведінки домогосподарств в залежності від доступного для них нерозподіленого доходу та від нових/наявних регуляторних норм або інших "вікон можливостей" на ринку є суттєвим фактором для міста, тому що деякі купівлі домогосподарств можуть суттєво впливати на екосистему міста і врешті - на його економіку.

REFERENCES:

1. Van de Glind, Pieter (2022). Here's how city-dwellers can re-invest their savings so that they gain more than just financial interest. Available at: <https://medium.com/@PietervdGlind/heres-how-city-dwellers-can-re-invest-their-savings-so-that-they-gain-more-than-just-financial-a3e7370331a9>.
2. Fisher, J. D. M. (2007). Why Does Household Investment Lead Business Investment over the Business Cycle? *Journal of Political Economy*, vol. 115(1), pp. 141–168. DOI: <https://doi.org/10.1086/511994>.
3. S.N. Geetha, K. Vimala (2014). Perception of Household Individual Investors towards Selected Financial Investment Avenues (With Reference to Investors in Chennai City). *Procedia Economics and Finance*, vol. 11, pp. 360–374.
4. Laakkonen Simo (2020). Urban resilience and warfare: How did the Second World War affect the urban environment?, *City and Environment Interactions*, vol. 5. ISSN 2590-2520. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cacint.2020.100035>.
5. Nash, G. D. (1985). Planning for the Postwar City: The Urban West in World War II. *Arizona and the West*, vol. 27(2), pp. 99–112. Available at: <http://www.jstor.org/stable/40169407>.
6. Nicholas Apergis, Christos Bouras (2020). Household choices on investing in financial risky assets: Do national institutional factors have their own merit? *International Journal of Finance & Economics*.
7. Oscarsson, Olivia. (2009). Wartime destruction and post-war urban reconstruction: Case studies of Barcelona, Bilbao and Madrid in the Spanish *Civil War and its aftermath*.
8. Peress, Joel. (2004). Wealth, Information Acquisition, and Portfolio Choice. *Review of Financial Studies*, vol. 17, pp. 879–914. DOI: 10.1093/rfs/hhg056.